

Nagyapám, akit szeretetteljes intimitásban felesége Claire, fiai André és Jean-Pierre, illetve én is „Győzőnek” szólítottunk, szívesen beszélt a Magyarországhoz és szülővárosához, Pécshez fűződő kötődéséről, amelynek jól ismerte a történetét. Előszeretettel elevenítette fel első kisgyermekkorai emlékeit, ahogy 1979-ben kiadott első könyvében, a Vasarely Plastics-ben:

„Kisgyermekkoromból leginkább vizuális élmények ragadtak meg bennem, kicsit olyanok, mint a pillanatképek, az emlékezet fényképei. Pécs városában láttam meg a napvilágot, és nagyon jól emlékszem a házunk előtt lévő udvarra, ami hatalmasnak tűnt számomra... A lakásunk elég kicsi volt, csak három helyséből állt, de az egyik ablakból látni lehetett a katedrális harangtoronyait.

Nagyon szerettem a város építészetét, ami egyfajta keleties barokkra hasonlított, tele sárgával és sötét krómszínnel; pezsgő élettél, mint általában az egyetemi városok. Emiatt kicsit emlékeztet Aix-en-Provence-ra. Négy éves voltam, amikor elhagytuk Pécsset...”

Leginkább az maradt meg az emlékezetemben, amikor 1986-ban elkísértem a nagyszüleimet, nagyapám milyen nagy örömmel járta végig a szülőháza és a múzeum között elterülő kis utcácskákat.

Ekkor szembesültem először azzal az erős érzélemmel, ami a „szülőhazához” köt, és nagyapám nosztalgiája bennem is örökös vágyat ébresztett gyökereim egy részének megismerése iránt.

Victor Vasarely, amint lehetősége nyílt rá, kifejezésre juttatta, hogy mit hozott magával akkor, amikor 1930-ban elhagyta Magyarországot Párizsért, 24 és nem 22 évesen, mivel 1906-ban született, nem 1908-ban, amint azt hiúságból szívesen nyilatkozta, így fiatalítva meg magát két évvel...

Elérzékenyülve beszélt általános iskolai tanulmányairól, képzéséről a „polgári iskolában”, ami a gimnázium megfelelője, és az Orvosi Egyetemen folytatott tanulmányairól.

Visszaemlékezéseiben fontos helyet foglal el Bortnyik, a nagy magyar mester, aki közvetítő-

Mon grand-père « Győző », appelé ainsi affectueusement dans l'intimité par son épouse Claire, ses fils André, Jean-Pierre et moi-même, aimait parler de son attachement à la Hongrie et pour Pécs, sa ville natale, dont il connaissait si bien l'histoire.

Il aimait évoquer ses tout premiers souvenirs de petit garçon comme rappelés dans son ouvrage publié en 1979 « Vasarely Plastics » :

« ...De ma petite enfance, il me reste avant tout des impressions visuelles, un peu comme des instantanés, des photographies de la mémoire. Je suis venu au monde dans la ville de Pécs, et je me souviens très bien de la cour devant notre maison, et qui me paraissait immense... Notre appartement était fort petit, ne comportant que trois pièces principales, mais l'on pouvait voir les clochers de la cathédrale depuis l'une de ses fenêtres. J'aimais beaucoup l'architecture de la ville, une sorte de baroque oriental tout en jaune et chrome foncé ; elle était animée, comme c'est en général le cas pour les villes universitaires. A ce titre, elle me rappelle un peu Aix-en-Provence. J'avais quatre ans lorsque nous avons quitté Pécs ... ».

Je me remémore tout particulièrement, alors que j'accompagnais mes grands parents en 1986, de sa joie intense à parcourir les ruelles jouxtant son musée et sa petite maison natale.

Je mesurai pour la première fois les sentiments forts qui rattachent à « la mère patrie » et sa nostalgie d'alors suscita en moi un désir persistant de connaissances d'une partie de mes racines.

Victor Vasarely témoignait dès qu'il en avait l'occasion de ce qu'avait été son bagage essentiel lorsqu'il avait quitté sa Hongrie en 1930 pour Paris à l'âge de 24 ans et non 22, étant né en 1906 et non en 1908, comme il aimait l'affirmer par coquetterie, se rajeunissant de deux années...

Il parlait avec attendrissement de ses études primaires, de sa formation à « l'école des citoyens » équivalent du Gymnasium, et de ses études à la Faculté de Médecine.

Mais son témoignage essentiel portait sur le rôle majeur de Bortnyik, grand maître hongrois,